

BOSNA I HERCEGOVINA



01/a-50-1  
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Agencija za sigurnost hrane BiH

Агенција за безбједност хране БиХ

Food Safety Agency of Bosnia and Herzegovina

Broj: 01-5-02-3-357-1/13.  
Mostar, 11.4.2013.



BOSNA I HERCEGOVINA  
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH  
PREDSTAVNIČKI DOM  
n/r dr. Božo Ljubić, predsjedavajući

**PREDMET:** Odgovor na poslaničko pitanje

**VEZA:** Vaš akt broj 01/a-50-1-15-43/13 od 28.02.2013. godine

Poštovani,

Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je blagovremeno prepoznala potencijalnu opasnost od nedozvoljene količine aflatoksina B1 u hrani za životinje, koji je uzročnik kasnije dokazane kontaminacije mlijeka aflatoksinom M1, kako u Bosni i Hercegovini, tako i zemljama okruženja i Evropske unije. Najčešći proizvođači mikotoksina su plijesni iz roda *Aspergillus*, *Penicillium* i *Fusarium*. Aflatoksin M1 je toksični metabolit aflatoksina B1, nastaje u jetri životinja i ljudi poslije konzumacije hrane kontaminirane aflatoksinom B1.

Na osnovu procjene rizika koja je pokazala da bi kao posljedica suše kukuruz ubran u žetvi 2012. godine mogao sadržavati kontaminiran sa aflatoksinima, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je aktom broj 05-1-26-1-1686/12 dana 04.12.2012. godine nadležnim inspeksijskim organima, odnosno Federalnoj upravi za inspeksijske poslove F BiH, Republičkoj upravi za inspeksijske poslove RS i Inspektoratu Brčko distrikta BiH uputila zahtjev za sprovođenje pojačanih mjera kontrole zdravstvene ispravnosti kukuruza.

Pri navedenoj procjeni rizika Agencija je uzela u obzir sve raspoložive podatke, a između ostalog RASSF obavijest prema kojoj je kukuruz porijeklom iz Srbije vraćen u zemlju porijekla prilikom pokušaja uvoza u Republiku Italiju sa italijanske granice zbog nedozvoljene količine aflatoksina B1, kao i činjenice da je Bosna i Hercegovina u velikoj mjeri uvoznik kukuruza. Prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje BiH iz Hrvatske i Srbije u 2012. godini je uvezeno 131.992 tona kukuruza.

Zbog potencijalne opasnosti da kukuruz i proizvodi od kukuruza, namjenjeni za ishranu ljudi i životinja, kontaminirani sa aflatoksinima, što može predstavljati opasnost za zdravlje potrošača, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je u skladu sa odredbama člana 8. Zakona o hrani BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 50/04) i odredbi člana 4. stav (1) Pravilnika o maksimalno dozvoljenim količinama za određene kontaminanate u hrani („Službeni glasnik BiH“, broj 37/09 i 39/12), aktom broj 05-1-26-1-1686/12 dana 04.12.2012. godine Federalnoj upravi za inspeksijske poslove F BiH, Republičkoj upravi za inspeksijske

poslove RS i Inspektoratu Brčko distrikta BiH uputila zahtjev za sprovođenje pojačanih mjera kontrole zdravstvene ispravnosti kukuruza.

Navedenim aktom Agencije od strane nadležnih inspeksijskih organa zatraženo je da sprovedu mjere pojačane kontrole zdravstvene ispravnosti kukuruza i proizvoda od kukuruza na prisustvo mikotoksina prilikom uvoza, u silosima mlinova, silosima fabrika za proizvodnju stočne hrane, skladištima i prometu do lanca maloprodaje, sa posebnim osvrtom na prisutvom aflatoksina preduzmete mjere iz svoje nadležnosti, te da dostave povratne informacije Agenciji o sprovedenim aktivnostima.

Kako bi upoznala sve nadležne institucije u sistemu sigurnosti hrane u Bosni i Hercegovini sa preduzetim aktivnostima po pitanju utvrđivanja zdravstvene ispravnosti kukuruza na tržištu Bosne i Hercegovine, Agencije je aktom broj 05-1-26-1-1686-1/12 dana 04.12.2012. godine uputila obavijest o upućenom zahtjevu za pojačane mjere kontrole zdravstvene ispravnosti kukuruza svim nadležnim institucijama Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta BiH. Navedeni akt dostavljen je Upravi BiH za zaštitu zdravlja bilja, Uredu za veterinarstvo BiH, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS, Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS, Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalnom ministarstvu zdravstva, Odjeljenju za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta i Odjeljenju za javno zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta.

Međutim, Agencija do danas nije zaprimila povratne informacije od strane nadležnih inspeksijskih organa o rezultatima inspeksijskog nadzora u skladu sa navedenim aktom Agencije broj 05-1-26-1-1686/12 od 04.12.2012. godine i aktom broj 05-1-26-1-1686-1/12 od 04.12.2012. godine.

Obavještanje o riziku je, uz procjenu rizika i upravljanje rizikom, jedna od tri komponente analize rizika, koja se vrši s ciljem zaštite zdravlja i interesa potrošača. Shodno principu predostrožnosti, koji je definisan članom 8. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), nadležni organi svaki put kad je, nakon procjene dostupnih informacija, identificirana mogućnost štetnog djelovanja hrane na zdravlje ljudi, da bi se razjasnile naučne nedoumice, preduzimaju privremene mjere upravljanja rizikom prijeko potrebne za osiguranje najvišeg mogućeg nivoa zaštite zdravlja ljudi do pribavljanja daljnjih naučno utemeljenih informacija potrebnih za sveobuhvatnu procjenu rizika.

Obavještanje javnosti putem medija vrši se u slučajevima kada je to, na osnovu procjene podataka o identificiranom riziku, jedan od odgovarajućih načina uklanjanja ili smanjivanja rizika u najvećoj mogućoj mjeri.

Prilikom procjene o obavještanju javnosti o potencijalnom riziku porijeklom iz mlijeka uvezenog iz Republike Hrvatske Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je uzela u obzir sve važeće propise i procedure u Bosni i Hercegovini, i to odredbe Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini

(„Službeni glasnik BiH“, broj 34/02), kao i Priručnika za rad granične veterinarske inspekcije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, 96/09).

Na osnovu člana 88., stav 1, tačka c) Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 34/02), pri obavljanju inspeksijske kontrole, **veterinarski inspektor na granici ima pravo i dužnost, da naredi skladištenje pošiljke u registrovanom skladištu, ako je potrebno utvrditi njenu zdravstvenu ispravnost.**

U skladu s članom 18. Pravilnika o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu sa odredbama propisa o hrani i hrani za životinje, te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja, u slučaju postojanja sumnje o nezadovoljavanju uslova ili sumnje o identitetu ili stvarnom odredištu pošiljke ili nepodudaranja između pošiljke i ovjerenih garancija, nadležni inspeksijski organ provodi službene kontrole s ciljem potvrđivanja ili otklanjanja sumnje, a **predmetna pošiljka stavlja se pod službeni nadzor do dobivanja rezultata službenih kontrola.**

U skladu sa članom 18., stav (4), tačka k), Priručnika za rad granične veterinarske inspekcije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, 96/09), **u slučaju da se rade laboratorijski testovi zbog sumnje u neregularnost ili su prethodni testovi dali pozitivne rezultate, pošiljka ne može biti puštena sve dok rezultati testova ne budu negativni.**

Na osnovu člana 20., stav (3) Priručnika za rad granične veterinarske inspekcije u Bosni i Hercegovini, u slučajevima kada se laboratorijski testovi vrše na temelju sumnje u neregularnost raspoloživih podataka, prethodne obavijesti od sistema za brzo uzbunjivanje Evropske unije ili kao zaštitna mjera, i kada se testiranje odnosi na materije ili patogenog agensa koji predstavlja neposredan rizik po zdravlje životinja i ljudi, **granični veterinarski inspektor koji je vršio testiranja dužan je zadržati pošiljku sve dok se ne prime zadovoljavajući rezultati laboratorijskih testova.**

Shodno odredbama člana 20., stav (4) navedenog Priručnika, **pošiljka će ostati pod kontrolom nadležnih organa i odgovornosti službenoga veterinara ili djelatnika GVIP-a koje je obavio veterinarske kontrole.**

**Dakle, na osnovu navedenog, pošiljka hrane čiji su uzorci uzeti u svrhu vršenja laboratorijskih analiza zdravstvene ispravnosti, prema važećim propisima, mora biti pod službenim nadzorom i ne može se naći na tržištu niti može biti dostupna potrošačima sve dok se ne potvrdi da je takva hrana zdravstveno ispravna.**

Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je odmah po dobijanju obavijesti Ureda za veterinarstvo BiH broj: 05-1-27-7-113-1/13 od 29.01.2013, koja je zaprimljena putem faxes Agencije dana 31.01.2013. godine, prema kojoj je rezultatima laboratorijskog ispitivanja mlijeka pri uvozu iz Republike Hrvatske utvrđen povećan sadržaj aflatoksina M1, u odnosu na propisane MDK, kao kontakt tačka, na nivou Bosne i Hercegovine, za Sistem brzog



uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje, dostavila akt broj: 05-3-26-12-154-1/13 od 31.01.2013. godine, Ministarstvu poljoprivrede Republike Hrvatske HR RASFF-nadležnoj službi sistema brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje, obavijest o preduzetim mjerama od strane Ureda u odnosu na pošiljku životinjskog porijekla iz R. Hrvatske.

Agencija je takođe 01.02.2013. godine, po dobijanju dodatne obavijesti od strane Ureda, uputila nadležnim inspekcijskim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH obavijest na znanje i nadležno postupanje broj: 05-3-26-12-154-3/13. Navedenim aktom od nadležnih inspekcijskih organa zatraženo je da Agenciji kao kontakt tački RASFF-a „**dostave sve povratne informacije u vezi sa spornim proizvodom i rezultatima inspekcijske kontrole kako bismo bili u mogućnosti pratiti rizik i komunicirati informacije na adekvatan način ukoliko to bude potrebno.**“

Prateći situaciju u susjednoj Republici Hrvatskoj, i to kroz redovne aktivnosti Komisije za praćenje i procjenu rizika porijeklom iz hrane Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, od strane Agencije je dana 09. 02.2013. godine upućena obavijest na znanje broj 05-3-26-12-154-2/13 Uredu za veterinarstvo BiH i nadležnim inspekcijskim organima entiteta i Brčko distrikta BiH sa detaljnim podacima o mlijeku koje se povlači sa tržišta Republike Hrvatske zbog nedozvoljenih količina aflatoksina M1, te je od istih zatraženo da preduzmu mjere pojačane kontrole i provjere prisustva navedenih proizvoda na tržištu Bosne i Hercegovine.

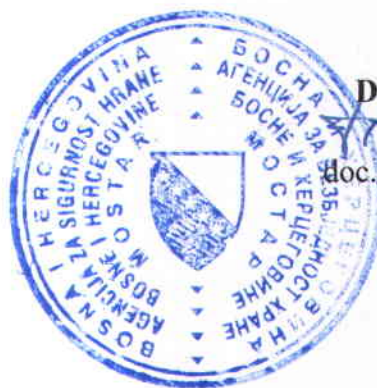
Takođe, **dana 09.02.2013. godine** Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je veoma transparentno putem saopćenja za javnost upoznala javnost sa svim raspoloživim informacijama i preduzetim aktivnostima. U ovom kontekstu naglašavamo da je Agencija prvu povratnu informaciju nadležnih inspekcijskih organa o preduzetim mjerama po pitanju mlijeka kontaminiranog aflatoksinom M1 iznad dozvoljene količine zaprimila dana 12.02.2013. godine, i to od strane Inspektorata Brčko distrikta BiH.

Uzevši u obzir sva događanja oko pojave aflatoksina M1 u mlijeku, kao i činjenicu da je to postao regionalni i problem EU (mlijeko iz Slovenije, Mađarske, Njemačke), te da su ga prve otkrile institucije Bosne i Hercegovine, ne možemo da prihvatimo navode da su šticeći interesi uvoznih lobija. Istina, bilo je određenih nerazumijevanja između državnih i entitetskih nadležnih organa u pogledu nepoštivanja i neprovođenja preporučenih, mjera što vam je i prezentovano na početku akta, a koje mogu prouzrokovati nesagledive posljedice, ali kada je riječ o Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, odgovorno tvrdimo da ova institucija štiti isključivo zdravlje i interese potrošača, te da nikada nije učestvovala u zaštiti bilo kakvog lobija.

U skladu sa odredbama Zakona o hrani, kao i drugih važećih propisa u Bosni i Hercegovini Agencija postupa krajnje transparentno, te blagovremeno i profesionalno upoznaje javnost sa svim rizicima porijeklom iz hrane, što potvrđuje i podatak o prosječno 120 – 150 odgovora sredstvima javnog informisanja i saopćenja za javnost godišnjem nivou.

Sve izjave i saopćenja za javnost Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine bile su zasnovane na važećim propisima Bosne i Hercegovine, koji su u oblasti kontaminanata u hrani, među koje spada i aflatoksin M1, kao i na raspoloživim naučnim studijama i istraživanjima, prvenstveno od strane Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Evropskog autoriteta za sigurnost (EFSA).

S poštovanjem,



**DIREKTOR**

doc.dr.sci.Sejad Mačkić



**BOSNA I HERCEGOVINA**  
**VIJEĆE MINISTARA**  
*Generalno tajništvo*

Broj: 05-50-1-1205/13  
Sarajevo, 25.4.2013. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA**  
**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE**  
**SARAJEVO**

PRIMLJENO: 26-04-2013			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-10-1	1	15	43/13

**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH**

*- Zastupnički dom -*

**SARAJEVO**

**PREDMET:** Odgovor na zastupnička pitanja – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 47. sjednici održanoj 25.4.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na zastupnička pitanja koja je postavio Emir Kabil, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U privitku prosjeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,





**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**  
**САВЈЕТ МИНИСТАРА**

Број: 05-50-1-1205/13

Сарајево, 25.4.2013. године

Емир Кабил, посланик у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, је на 43. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 28. фебруара 2013. године, поставио следеће посланичко питање:

- „1. Зашто је јавност у БиХ тек 8.2.2013 године, (десет дана након прве обавијести о неусклађеним резултатима), сазнала за млијеко произвођача „Виндија“ и „Дукат“ и налаз недозвољених концентрација Афлатоксина М1?
2. Чије су интересе штитиле државне институције или су то радили челни људи државних институција, првенствено Канцеларија за ветеринарство БиХ и Агенција за сигурност хране БиХ, која представља контакт тачку при RASFF (систем брзог узбуњивања у случају налаза на тржишту неисправне хране)?
3. Да ли се у конкретном случају штите интереси увозних лобија или здравље домаћих потрошача?
4. Неозбиљно, слободно могу рећи, дрска је изјава из Агенције за сигурност хране БиХ гдје наводе да се ради о малим количинама које не могу угрозити здравље људи ли може ако се конзумира дужи временски период. Чему онда строги стандарди постављени од стране Европске уније у погледу МДК или експлицитне обавезе развијања лабораторијских метода у циљу откривања наведених супстанци ако су све супстанце стварно тако безазлене?
5. Зашто се покушава сакрити од јавности постојање евидентних ризика по здравље потрошача иако постоји законска обавеза о пријављивању истог одмах, те зашто субјекти у пословању са храном, суkladно Закону о храни, не поступају како је то прописаног и зашто настоје по сваку цијену сакрити неисправност производа који се појављују и с којима тргују? “

На постављено питање, Савјет министара Босне и Херцеговине је на 47. сједници, одржаној 25. 04. 2013. године, утврдио следећи

**ОДГОВОР**

Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине је предузела све мјере предострожности, као први надлежни орган у земљама регије који је утврдио прве случајеве неусклађености увозних пошиљки млијека у погледу садржаја афлатоксина, затим и појачаних мјера контроле, а све у циљу заштите здравља потрошача

Са првим резултатима лабораторијских испитивања од 29.01.2013 године, а који су указивали на неусклађеност увозне пошиљке млијека „Виндија“ из Републике Хрватске у погледу садржаја афлатоксина, Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине је

истог дана обавијестила надлежне органе Републике Хрватске као земље поријекла наведених пошиљки.

Такође, истог дана, Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине је о случају обавијестила:

- Агенцију за сигурност хране Босне и Херцеговине која у складу са Законом о храни („Службени гласник БиХ“ бр. 50/04) обавља обавјештавање о ризику према потрошачима како би исти добили правовремену, поуздану, објективну и разумљиву информацију о опасностима, односно ризику повезаном с храном;
- надлежне органе ентитета и
- представнике увозника наведених пошиљки.

Такође, у складу са добивеним резултатима аналитичких извјештаја Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине је наредила уништавање или поврат пошиљке, те у складу са редовном процедуром подвргла појачаном надзору и задржавању до добијања негативних резултата сљедећих десет пошиљки од истог произвођача. Наставком контроле у наредним данима утврђено је још 15 пошиљки произвођача „Виндија“ и 3 пошиљке произвођача „Дукат“, такође из РХ, које су садржавале ниво афлатоксина већи од допуштеног. Све пошиљке чије анализе су дале позитивне резултате су идентификоване у складиштима увозника и стављене под надзор ветеринарске инспекције.

О свим резултатима кроз редовну комуникацију Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине је обавјештавала надлежна тијела из РХ очекујући потребне гаранције да се истражују узроци који су довели до појаве афлатоксина у млијеку и да је утврђен извор контаминације. Обзиром да је број пошиљки које су садржавале ниво афлатоксина већи од допуштеног сваким даном био све већи, у циљу заштите здравља потрошача, дана 8. фебруара 2013. године, Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине је донијела *Упутство о привременој забрани увоза у Босну и Херцеговину одређених пошиљки млијека и производа од млијека поријеклом из Републике Хрватске*, којим је привремено забрањен увоз млијека и производа од млијека из три (3) субјекта у пословању с храном (Виндија“ д.д. ветеринарски контролни број ХР-5; Виндија, Лтд. ветеринарски контролни број“ ХР-395 и Дукат Д.д.“ ветеринарски контролни број ХР-159), а код којих је низом испитивања при увозу утврђена концентрација афлатоксина изнад дозвољене. Упутством је наложено и да све пошиљке млијека и млијечних производа које се увозе треба пратити налаз из акредитиране лабораторије који потврђује да је млијеко тестирано на афлатоксин и да није утврђен ниво већи од допуштеног. Исти дан надлежна тијела у РХ су информисала ширу јавност о појави афлатоксина у млијеку произвођача „Виндија“ и „Дукат“ што је сензибилизирало цијелу регију, након чега су све земље у регији почеле проводити интензивно узорковање на присуство афлатоксина у млијеку.

Дакле, Канцеларија за ветеринарство БиХ је, у случају појаве афлатоксина, поступила у складу са праксом која се примјењује у земљама ЕУ.